

KROKODIL OP WEG NAAR BETER

Yoeri Slegers

(door Ann Van De Sompel)

OVER DE MAKER

Yoeri Slegers is geboren in Tongeren. Als kind droomde hij ervan om ooit een tekenaar te zijn. Hij ging zijn droom achterna door toegepaste beeldende kunsten te studeren aan de kunsthumaniora en daarna de opleiding Illustratieve Vormgeving te volgen.

In zijn vele tekenwerk, het illustreren van boeken, cd-covers, (geboorte)kaartjes, posters en dergelijke meer, werkt hij heel graag met een combinatie van materialen zoals verf, kleurpotloden, stiften en vetkrijtjes.

In het voorjaar van 2009 illustreert hij een eerste boek: 'De vlieger'. In 2016 komt het eerste boek dat hij zelf schrijft én illustreert op de markt: 'Er zit een tijger in mijn tuin'.

Dit boek: 'Krokodil op weg naar beter' is een werk van lange adem geweest. Al van in het begin van Yoeri's schrijverschap noteerde hij verschillende ideeën. Eentje ervan was een krokodil die 'ooit' was gevlucht en er terug aan herinnerd werd. Tien jaar werkte hij aan het personage. De krokodil werd oud, jong en maakte van alles mee. Het verhaal bleef niet plakken tot hij het beeld zag van Aylan (3 jaar), de jongen die aanspoelde op het strand van het Turkse Bodrum nadat zijn ouders vluchtten voor de oorlog in Syrië. Deze jongen heeft samen met zijn broer de oversteek naar betere oorden niet overleefd. Die avond tekende Yoeri zijn krokodil met een zwemvest. Hij werd geïnspireerd door beelden op het nieuws over vluchtelingen en de problemen waarmee ze kampen.

Na een gesprek met zijn uitgever kreeg de krokodil een thuis bij de muizen. Iets kleins geeft iets groot een plaats, zoals armen je meestal meer aanbieden dan een rijke.

Yoeri had altijd al een gruwelijke hekel aan racisme en het met de vinger wijzen. Met dit verhaal wil hij dit moeilijke thema bespreekbaar maken bij jonge kinderen. In tussentijd schreef en publiceerde Yoeri andere boeken en deed hij meer ervaring op in het brengen van verhalen. Heel wat van die verhalen gaan over problemen die hijzelf tegenkomt.

1. VOOR HET LEZEN

Thema's

Voor het lezen is het belangrijk om de thema's die in het boek aan bod komen onder de loep te nemen. Via Krokodil als hoofdpersonage worden de moeilijke bespreekbare thema's van migratie en vluchten, vooroordelen en anders zijn, diversiteit en vriendschap heel toegankelijk en mooi in beeld gebracht. Spits hierop toe. Weet dat migratie en vluchten niet hetzelfde is als 'op reis gaan'. De titel van het boek 'Krokodil op weg naar beter' is een mooie samenvatting van het hele verhaal. Zonder te moraliseren wordt de vluchtelingenproblematiek onder de aandacht gebracht. Merk op dat Krokodil, die algemeen als gevaarlijk en geniepig beschouwd wordt, symbool staat voor de mens op de vlucht.

Welkom heten

Begroet de juryleden bij het binnenkomen en heet hen van harte welkom. Laat hen aanvoelen dat ze welkom zijn. Je kunt hen welkom heten door het gezellig te maken en gebruik te maken van muziek, kaarsen, iets lekkers, iets om te drinken, een bordje welkom, een hartje... Laat je hierdoor inspireren door de pagina in het boek waar de muizen Krokodil welkom heten.

Kaft

Materiaal:

- Kaarten gevoelsmonsters
- (Kinder-)atlas en wereldbol
- Landkaarten of plattegronden

Bespreek met de juryleden de kaft van het boek:

- Wie staat er op de kaft? (krokodil)
- Hoe zou Krokodil zich voelen? (bang, angstig, bedroefd, bedrukt, onbehaaglijk, gespannen, uitgeput, wanhopig, weemoedig, zenuwachtig, verward, triest, paniekerig, overstuurd, onzeker...) Indien het moeilijk is om de gevoelens bespreekbaar te maken, kun je gebruik maken van de gevoelsmonsters. (zie bijlage)
- Wat heeft Krokodil bij? (een rugzak)
- Wat zou er in de rugzak zitten?
- Waar gaat Krokodil naartoe?

Wijs de juryleden op de donkergrijze achtergrond met de zwarte schaduwen. Peil bij de juryleden naar hun verwachtingen over het boek:

- Wie of wat zijn deze schaduwen? (planten, dieren, dromen, ...)
- Wat zouden deze schaduwen kunnen betekenen? (geef opnieuw ruimte voor inbreng van de juryleden. Misschien achtervolgen de schaduwen Krokodil?)

Misschien kom je samen met de juryleden tot het besluit dat Krokodil op de vlucht is voor iets. Indien dit niet spontaan naar boven komt, kun je dit suggereren door samen de binnenkaft van het boek te bekijken.

- Wat zien ze? Wat valt op? (landkaarten, waarop getekend is en met pijlen richtingen aangegeven zijn)

Je kunt hier dieper op ingaan door (land)kaarten en/ of een wereldbol waar te nemen. Mogelijke vragen kunnen zijn:

- Waarom of wanneer wordt een landkaart gebruikt? (om de weg te vinden, om een route uit te stippelen, om de omgeving te leren kennen)
- Wie gebruikt een landkaart? (iemand die ergens heen gaat en de weg niet kent – chauffeurs – ...)

In het boek wordt niet aangegeven waarom Krokodil op de vlucht is. De pagina na waar alles goed loopt en precies het hele dorp in duigen valt, doet een natuurramp vermoeden maar dit is niet duidelijk. Geef ook deze boodschap mee aan de juryleden.

2. TIJDENS HET LEZEN

Houd je aan de tekst bij het lezen. Alle woorden zijn heel nauwgezet gekozen. Er is geen woord teveel of te weinig. Het hele plaatje klopt. De illustraties ondersteunen de tekst. Geef de juryleden de tijd en de ruimte om de illustraties samen met de tekst op te nemen. Laat hen tijdens het voorlezen reageren op het verhaal en de prenten.

Let op het repeterend karakter van een aantal tekstdelen reeds van bij het begin van het boek: 'Hij is moe. Hij is bang. Hij is op weg naar beter.' en 'Hij had een zacht bed en lekker eten. Hij had familie en veel vrienden.' en 'Vaarwel' en 'Dezelfde' enzovoort. Beklemtoon deze woorden bij het voorlezen.

3. NA HET LEZEN

Illustraties: kleur

De illustraties zijn fel gekleurd. Er wordt vooral met hoofdkleuren gewerkt, aangevuld met groen en oranje. Er wordt gespeeld met tinten van deze kleuren.

De kleurrijke illustraties geven heel goed de sfeer van het verhaal weer. Merk op dat:

- De landkaart druk beschreven is.
- Daar waar Krokodil zich niet oké voelt er een zwarte achtergrond is.
- De gevoelens van Krokodil duidelijk in beeld gebracht zijn.

Om in te gaan op wat de juryleden van de tekeningen vinden, kan je ze de prenten laten vergelijken met die van 'Overdag is hij een krokodil'.

Illustraties: details

- Titelpagina:
 - Krokodil dobbert rond in een motorbootje in de vorm van een badkuip en met een patroon van stenen.
 - Krokodil draagt een zwemvest.
 - Wie heeft er al eens met een zwemvest gezwommen? Wat doet een zwemvest precies? (De zwemvest is een drijfhelpmiddel en bevat luchtkamers die ervoor zorgen dat je niet kopje onder gaat.)
 - Krokodil hengelt en wacht bijna ongeduldig.
 - Wanneer was jij al eens ongeduldig? (Bv.: uitkijken naar de komst van de Sint, uitkijken naar iets beter).
 - Een haai zwemt weg en een school vissen zwemt naar de haken.
- Krokodil is op weg:
 - De zwarte achtergrond gaat de ruimte weer. Je ziet een ruimtesonde met een astronaut op wandel.
 - Krokodil dobbert rond in een baai. Rond hem zwemmen haaien rondjes alsof hij midden in het gevaar zit. Het vaste land lijkt tanden te hebben, klaar om te bijten. Een ijsbeer dobbert gezapig rond. Een eiland heeft een oase als oog omgeven door een autobaan die cirkels draait en het eiland verbindt met het vaste land. Het is alsof er met de vinger gewezen wordt.
 - De rode stippellijn toont de weg die Krokodil reeds aflegde.
 - Hoe vind jij de weg? Heb je ooit als eens pijltjes gevolgd? Heb je al eens een spoor achtergelaten? Wanneer laat je een spoor na? (stappen door de modder, stappen aan het strand...)
- Vroeger had Krokodil een fijn huis
 - Alles oogt heel gezellig. Soezen in de hangmat. De koffie op het vuur. Plonsen, stoeien en luieren in het water. Let linksonder op de zwarte schaduw die reeds komt opduiken.
 - Wanneer lijkt het erop dat je in luilekkerland bent?
- Het was goed tot het slecht werd:
 - Merk de donkere, grillige schaduwen op.
 - Het lijkt alsof het hele luilekkerdorp door een storm met onweer en bliksem in een oogopslag vernield wordt, terwijl de tekst aangeeft dat het eerst slecht werd, daarna slechter en daarna heel erg slecht.
- Krokodil had geen keuze:
 - De mimiek van Krokodil spreekt boekdelen. Met een vrij platte rugzak neemt hij de benen voor de schaduwen die hem achtervolgen. Kun je nadoen hoe Krokodil kijkt?
- De reis was lang en gevaarlijk:
 - Merk op hoe New York in het midden afgebeeld is.
 - In het oosten zie je pagodes, pandaberen met en zonder Chinese hoed al dan niet zich verschuilend achter bamboestruiken.
 - Onderaan vind je lama's of alpaca's uit Zuid-Amerika.

- Onderaan zie je giraffen uit Afrika met links onder de woestijn met een oase en palmbomen, een sfinx (uit Caïro), piramides, de struisvogels (niet te verwarren met de emoes uit Australië).
 - Merk ook de wolken op die wegdrijven.
 - Wat zien de juryleden in de wolken? Heb je al eens naar de wolken gekeken en opgemerkt hoe ze steeds kunnen veranderen van vorm?
- Wat heeft hij grote handen:
 - Bekijk opnieuw de donkere achtergrond. Bekijk ook de gelaatsuitdrukking van Krokodil. Kun je de mimiek van Krokodil nadoen?
 - De affiches en pancarten voorspellen niet veel goeds. Bespreek met de juryleden de afbeeldingen waar ze vragen over hebben. Er wordt met de vinger gewezen. De ijsbeer steekt zelfs zijn klauw uit. De slogans roepen op tot voorzichtigheid voor gevaar en willen krokodil terugsturen naar zijn eigen land.
 - Bespreek de vele gelaatsuitdrukkingen en merk de vaak heel scherpe tanden op. Laat de juryleden de gelaatsuitdrukkingen nabootsen.
 - Wie ziet de afbeelding van de handboeien? Wie ziet de afbeelding van Krokodil met een kring rond zijn hoofd en een kruis erdoor?
 - Kom tot het besluit dat krokodil niet welkom is in het land waar hij nu is aangekomen.
- Krokodil heeft honger:
 - Je ziet krokodil vermageren, moe worden en uitgeput geraken.
 - Wie was al eens moe of uitgeput? Wat had je dan gedaan?
- Krokodil is moe:
 - Krokodil slaapt rustig terwijl de muizen op onderzoek gaan. De muizen hebben ladders, aanwijsstokken en sterke zaklampen. Ze onderzoeken wie die vreemdeling is in hun leefomgeving.
 - Zijn de juryleden ook al eens op onderzoek gegaan? Wat deden ze dan? Hoe pakten zij dit aan?
- 'Goedemorgen, wilt u thee?'
 - De krokodil schrikt van de drukte en komt tot het besef dat hij warm onthaald wordt.
 - Hoe kun je zien dat Krokodil welkom is? *(De rode loper wordt uitgerold, iemand is aan het filmen, iemand tekent krokodil, iemand heft het glas, iemand toont een hartje, er worden allerlei kaaslekkernijen aangebracht, er is een krokodilkraampje dat krokodilgadgets verkoopt, een fanfare speelt, er zijn heel wat kijklustigen)*
 - Wanneer voelde jij je welkom? Wat gebeurde er dan?
 - Het lijkt alsof er heel wat (ramp)toerisme op gang gekomen is. De plek waar krokodil lag te slapen is afgezet.
- Krokodil proeft en probeert – Krokodil heeft een zacht bed in zijn eigen huisje:
In de illustraties ontwikkelt zich een nieuw verhaal, dat niet overeenkomt met de prenten.
 - Een speedboot passeert en een muis valt in het water en wordt meegezogen in een draaikolk.
 - De krokodil die een stijger aan het timmeren is, merkt dit op en op de volgende pagina zie je hoe krokodil de kleine muis redt.
 - Wie of wat heb jij al eens gered? Wat deed je dan? Vertel.
- Zijn familie:
 - Hier zie je pas dat Krokodil een papa is. Zijn gezin wordt met open armen ontvangen, zowel door Krokodil als de muizen.
 - Merk opnieuw de rode loper op, de fanfare, de cheerleaders, de slogans, de hartjes, het kraampje.
- Laatste binnenkaft (een open einde van het verhaal)
 - Hier zie je dat olifant op dezelfde manier ronddobbert met een bootje op de rivier. Vergelijk de boot van Krokodil met de boot van Olifant:
 - Krokodil hengelt, Olifant niet.
 - Olifant heeft een reddingsboei aan zijn boot.
 - Op de boot van Olifant staan de letters AHAB (Ahab is de naam van de kapitein die op Moby Dick joeg. Weetje: de auteur is fan van Moby Dick. Moby Dick werd

steeds opgejaagd, achternagezeten en vreemd bekeken. Dit is wat krokodil overkwam en waarschijnlijk ook Olifant zal overkomen.)

- Heeft olifant de fles met boodschap in het water gegooit?
- Er kunnen heel wat vragen rijzen bij de juryleden. Laat hen fantaseren hoe het verder afloopt. Dit boek heeft een open einde waar de juryleden zelf mee aan de slag kunnen.
 - Is Olifant op de vlucht? Waarom is hij op de vlucht? Zal hij hetzelfde meemaken als Krokodil? Heeft Olifant nog familie?

Filosoferen

Materiaal:

- Twee hoepels
- Duo's van prenten: Krokodil – Olifant / Krokodil – muizen / Rugzak – zwemvest
- Afbeelding: 'Vroeger had Krokodil een fijn huis' en 'Het was goed tot het slecht' werd.
- Elk jurylid heeft een symbool of kenteken of een gekozen attribuut (landkaart, boot, zwemvest, reddingsboei, rugzak, hengel, haaien, hangmat, theekan...).
- Gevoelsmonsters of smileys

Leren argumenteren

Toon de titelpagina (Krokodil dobbert rond in een motorboot en hengelt) en de achterkaftpagina (Olifant dobbert rond in een motorboot).

Leg in elke hoepel een afbeelding (krokodil en olifant)

Stel je keuzevraag en laat de juryleden kiezen tussen hoepel 1 en 2: 'Wie zou je het liefste zijn?'

De kinderen leggen hun symbool, kenteken of afbeelding in de hoepel van hun keuze. Peil naar de reden van hun keuze.

- Waarom ben je het liefste Krokodil? (Krokodil is op zoek naar beter. Ze heeft het helemaal niet goed.)
- Waarom ben je het liefste Olifant? (Is Olifant op zoek naar beter? Waarom denk je dat? Hoe zie je dat?)

Herhaal dit met andere afbeeldingen of voorwerpen (zie materiaallijst). Stel telkens passende keuzevragen als: Wie zou je het liefste zijn? Wat zou je het liefste hebben? Wat is volgens jou beter?

Je kunt bij deze oefening ook peilen naar het gevoel van de kinderen. Je kunt hier opnieuw gebruik maken van 'de gevoelsmonsters' (zie bijlage). Indien je deze kaarten niet ter beschikking hebt, kun je gebruik maken van smileys. Vraag steeds wat leuk is of minder leuk is aan de situatie in beide hoepels. Peil hierbij steeds naar de reden.

Reflectie: Stel volgende vragen om samen met de juryleden te reflecteren over het beargumenteren van situaties:

- Wat heb je met de hoepels gedaan?
- Vind je het moeilijk om te kiezen? Wat maakt dat het moeilijk of makkelijk is?
- Heb je thuis (in de klas, of op een andere plaats) ooit moeten kiezen? Vertel.
- Wanneer kunnen we in de bib/ klas deze oefening nog eens doen?

Brug naar filosofisch gesprek

Je hebt de kinderen hun keuze laten verantwoorden en je leerde hen argumenten geven.

Filosofeer nu met de juryleden over wat 'beter' is. Je verzamelde tijdens de vorige oefening hierover reeds input van de kinderen. Met deze denkstof kun je nu of op een later tijdstip een filosofisch gesprek voeren. Je kunt hierbij vertrekken vanuit volgende vragen of op basis van een vergelijking (bijvoorbeeld met slecht), prikkelende filosofische vragen stellen:

- Wat betekent 'beter'?
- Wanneer is iets beter?
- Waar is beter?
- Wat kun je doen om iets beter te maken?
- Kun je zien of iets beter is?
- Waarom kun je dit zien?
- Waaraan kun je dit zien?

(Bron: <https://djapo.be/werkvorm-hoepel-in-filosoferen/>)

Indien je niet zo thuis bent in het filosoferen kun je dit artikel raadplegen via de site van djapo waar nog een filmpje verschijnt over wat filosoferen eigenlijk is en hoe je het heel eenvoudig kunt aanpakken.
<https://djapo.be/filosoferen-geef-invulling-aan-wereld/>

Een weg uitstippelen

Materiaal: (zie materiaal bespreking van de kافت)

- (Kinder-)atlas
- Landkaarten of plattegronden
- Wereldbol

Laat de juryleden op plattegronden en/ of landkaarten een route uitstippelen zoals op de kافت van het boek. Laat hen een vertrekplaats aanduiden en een aankomstplaats. De aankomstplaats kan een plaats zijn waar het beter is. Je kunt hen ook een aantal zaken die ze zullen tegenkomen laten tekenen op de kaart. Je mag hierbij zeker hun fantasie prikkelen.

Affiches en pancarten

Materiaal:

- Stevig papier of karton
- Verf, kleurpotloden, stiften, vetkrijtjes (materialen die ook de illustrator gebruikt.)

Bekijk met de juryleden de volgende pagina's: 'Wat heeft hij grote handen' (pancarten: Krokodil is niet welkom) en 'Goedemorgen, wilt u thee?' (Krokodil wordt warm ontvangen door de muizen). Vergelijk beide prenten.

Laat de juryleden pancarten maken voor Krokodil (of Olifant) om hen welkom te heten. Laat hen deze maken op stevig papier of karton. Laat hen dezelfde materialen gebruiken als de materialen die de illustrator gebruikt bij het maken van het boek. Maak de juryleden hier attent op. Hang de pancarten op in de bib of de gang van de klas.

VERGELIJKBARE TITELS

- Samen hier – Wijs worden uit de wereld/ Oliver Jeffers (de Fontein Jeugd, 2018)
- Op de vlucht/ Pimm van Hest en Aron Dijkstra (ill.) (Clavis, 2017)
- Onderweg/ Francesca Sanna (Davidsfonds uitgeverij, 2016)

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op 'Welke boeken moet ik lezen' en dan op de groep en het boek in kwestie.